

5926

Närken.

1. Här kallade man detta
våsen, som uppehöll sig i vat-
net för Närken. Det var li iarna
och godarna, närken hade sitt
tillhåll och från olika platser
vid dessa gårdar beströms om
att man där sett eller hört
detta våsen. Förlig präst
sig ha sett närken upptä-
da såsom en vanlig människa,
under det andra fingo se den
i skymning av en häst.

2. Närken var mycket fruktad
och respektad såsom en slags
regent i vattnet och det talades

5926

2

dröj för så mycket om att bli
näckstagen, en fisk som man
gärna ville skydda sig emot och
därför var det som man spotta-
des i vattnet och vitade bort när-
men,innan man steg i vattnet
för att bada. När någon olyckli-
gen orkom genom drunkning sade
man därför alltid följande: "han (hon)
blev näckstagen". Slupvilda man
äventyras trodde att detta väsen kom-
de orsaka sjukdom hos de badande
män och kvinnor.

3. Det förhåller sig på följande sätt,
och förbindelse med människor berättar
att de gamla folksägna eller sägna.

5926

3

ingering om här.

4. By eller has man hört
berättas om att någon i någon
gästalt färdigt färdigt hos manni-
mor eller färdigt att någon
arbeta åt den. Läsom häst
har den uppträtt, men att den
lockat barn att pösa sig upp
på dess rygg har jag inte
hört berättas! De som vill
berätta om folkfärd och att
dessa djur hade färdigt upp-
träd på öar i fjärra och and-
ra mera svårtilgängliga stäl-
len, men omöjligt detta för
oss säga hästämnen från när.
Men känner jag g.

5926

4

P. d. spödan J. P. Holm i
Breda, född i Hovdinge på
1860-talet, berättar att han en kväll,
da han under barndomsåren skulle
härma från från betat, gick se
närhan helt plötsligt hoppa upp
i vattnet vid Hovdinge äbo.
Det mysköta vattenbjuret var
likt en vanlig häst, men med
randig färg som en zebra. Den
ville honom betraktade det förm.
desiga bjuret med nyfiken blick.
Men, men sedan blev han så
rädd, att han länge därefter
hade ont av denna upplevelse
i kvällstiden. Vägen annan för
Måning till denna händelse är

5926

5

Det var märken som jag så
satt uppenbarade sig för honom
och han icke.

5. Det märken kunde spela
var här en gång uppfattning.
Många vore också de som jag
stod sig i hava hört dess
Tjusande och Trolliska Tone. Det
var fiolen, som är märken så
vittnessamtidigt framträdde. I
mittem av 1800-talet var det en Topa.
u i Hjälshamnen, Lärnans socker.
Oven Månsen jag Dalskog. Den
ne man hade en gång varit med.
Lärnans därefter nöjning
och där hade han varit sig till
jag mycket till det bästa.

5926

6

En Jalskog ledde en väg i
skogen, känd av alltid, men
med stora lundar till vän-
nan. På denna tillfäst väg var
en Sven stanson, stolt för hem-
gård från Högningen. Bäst som
han gick där i skogen, y långt
från hemmet, fick han höra
en förtärlig insik. Bäst stund
och uppgjord som han var, fängs-
lades han av de frysande tonerna
till den goda att han i hast
greps och best till att dansa.
"Kom, flicka till, också må
vi!" utbrast han och på börja-
de han att dansa omkring ett
träd som stod i närheten av vägen.

5926

7

Dansen trädde snart i gång, och var,
varannan omgång med. och var,
annan motsatt, och för varje
var bejaktade han och stök.
Under hela kvällen och den
därpå följande natten till
fram följt morgnen dansade
han oavbrutet på detta sätt
och var det honom omöjligt att
sitt kunna upphöra. Såmed,
sedan han börjat att dansa efter
de följande tonerna. Under tiden
gick hans gummor där hem,
men och väntade hans återkomst
från stadsbesöket och när det
länge hade dröjt, anade han

5926

8

att det ej stod rätt till, varför
hon begär sig ut åt skogen
för att lyssna efter om inte
mannen hördes der.

När hon hade gått ett
litet stycke gick hon höra
både hinsidan och mannens
höstande. Men andra närboende
personer hade hört det. Hon
begär sig genast dit han var
och jästod med det samma vad
det var för väntning som her-
nes. Men hade sålvt utgå.
Men det fanns lyktigt med
mot ett sådant dansereri och
gumman försannade om inte att

5926

9

Arbeta sig där. Benom vissa
besvärjelser och andra åtgärder
lyckades hon få nunniken att
döphäva och den olycklige dan,
som att sluta upp med sitt
valsande runt kring trädets. Han
lade då hert och hållet skäms
upp sina skor och stumgpor
och från de baka fötterna föt
klodet fram. Jorden omkring trädets
var också alldeles uppsliten
och länge syntes språ i mas.
Men efter den oräddliga dansen
i natten. Det var Märkens job.
Skor som spelades och den slas.
När mannen fick ett minne
av denna dans för hela livet.

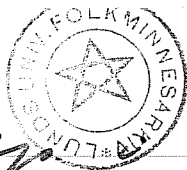
5926

16

men det berättas även, att han
aldrig mer blev bedröad av
närkens förtrollande musikh.

(Berättas av Lars Johan Johansson,
född: Hjalmar 1833, död 1915).
Och Normal intill Laga-
än i Singelstad (här man för
närkens friska spelar, även
ingen var det som även fick
slöjst att se men näst
går sig ut.

Det finnes också berättelser
av äldre personer, vilka fått be-
vidna monum närken med
ett eller flera kraftiga förtroll
ästadkommit väldigt bön, och
den valmet med bra kostad

5926

11

högt upp i luften. En kantzun-
nare här i byn, bosatt nere
vid Lagan, där Thälén förenas med
denne flod, var en vädare på 1870.
Tales mycket med värbete
på sin ätt helt nära in. Han
gick då här ett väldigt bra
nere i sin och samtidigt kastar
den vatten högt upp i luften.
Såväl mannen som hans alla
blev förkärta av det egendom-
liga intresset och hade för-
modade, att det inte kunde
vara någonting annat som var
i grunden än att någon
vår ut och låt här sin när-
var på ett betydligt förmått

5926

12

Brädd.

Vid Thälöbro, där den nu
tappade Kulleröfven hade sitt
utlopp genom Thälöån, ansågs
det för att vara bräddjupet och
här hade märken sitt tillhåll.

Många stigar ha för varit:
svanar och märkens uppträdande
vid Thälöbro, vid Åhus och i
sjön Fläven för öfrigt. De flesta
är dessa stigar och stigar ha
tyvärr följt med den gamla
glänteförändringen, som gick bort i
snittet av 1800-talet, i graven.

Det ansågs nämligen för stor of-
fektblivenhet och skiljeförändring under

5926

13

Senare delen av 1800-talet var befärd
sig med sådant som beströda sa-
gar och sägner såväl som av all
annan mytisk för det unga släktet.
Samma var och förhållandet med
mytisk av det materiella i den
gamla allmogekulturen och så
gick det till mytisk även i det
hänseendet pådringstätt förlovar.

6. Värken var ansett för
att vara en mästare på musci-
mens område och på detta visen
spelade upp sina musikstycken
hysade man till, icke minst
den musikintresserade och därför
var det en given sak att de gamle

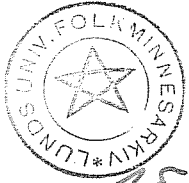

5926

14

Spelmännen Tozys från fiolen och
både efterhand som de från när-
kens polska. Det berättas också
om skickliga spelmän av det
gamla slaget, vilka lärde sig
spela denna polska och blev
berömda i hela Trakten här för.

För ett sekel tillbaka bodde
det en gammal i Trästorps, som
hette Paulin. Han var borgare i
Växjö stad och idkade fröligt
vis samman cykel eller fabrikska-
on även där. Paulin var myg-
ket skicklig i sin konst och
därför en framstående spelman.
Under vissa dagar brukade han

5926

15

Öfva tillbringa långa stunder på
vattenkastare i den förbilyggnade ka-
gan, där han utförde sina
vidunderliga vägspegl och konst-
grepp: sin stöd han upprättade och
än på huvudet, än gjorde han
kullerbyten och än himlade han
eller låg på ryggen och spelade
närkens jolska och andra mus-
sikstycker på sin fiol. Lika
tryggt som om han hade legat
hemma i sin säng.

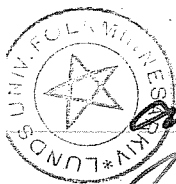
En hälsning till en värd
sammankomst av Paulin med
ett lag av sina vänner voro
samlade nere vid åkanten intill

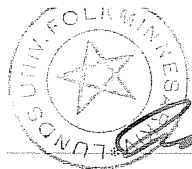
5926

16

tro gyl. de hade festat iakttag
och i uppmuntrad siffrer stämning
skulle en Paulin föreslå sin
konst och spela för dem. Detta
föreslog och också liksom belysning som
vanligt och till åskådarnas stora
förtjusning. Men så skulle han
också stå på kvadranten och denna
ställning bibehåll han ovanligt
länge, varför man från stranden
började vissstänka, att det g. stöd
våts till med honom. Tingen av
de närvarande kunde simma.
Man måste därför söka upp en
roddbåt, men någon sådan fanns
ej tillgänglig på närmast håll

En : Torzo dove, flera hundra
fannas nedanför stället. Båten
hämrades emellertid så fort sig gör
låt, men när man hade kom-
mit helt nära där Berlin stod,
började han plötsligt att gimka.
Det sked redan så sakta i vatt-
ret, men när roddarna hade nått
fram till platon, kunde de
blott berättat när den olycklige
spelmannens fäspetor med hast
fösvann : Gjupet och så blev det
blott en krusning på ytan. Man
men var fösvunnen : Gjupet. Man
trodde att han hade hängivit sig
sit : närkens våld (Om den som
dummade för detta det att han (han)

Skade blivit fagen av näcken), då han kunde skåpa vad ingen annan förmådde såväl i plåga som konst som musik, när han var på vattenet, och att han nu i en hast blev fagen av detta vattenets vidunder.

Uppröda av detta sorgliga slut på samvaron gingo männen därpå var till sist hem. Baktåt ligger draggningarna och stående efter den onkomme kunde liksom inte återfinnas förrän de icke hade gått, då det flöt upp i vattenytan och begravdes.

En gravvärd på Berga Myrka gård utvisar platsen där stöpet

5926

19

Vilas. af gravvården läses: Sarske.
rifabriken och Borgaren: Ullio
stad B. M. Pärin, född den 19
Augusti 1797. Död den 11 juni 1841.
No 489: 6 v. - (Ser. av Ryskviskade by. Regentst.)

De spelmän som hade be-
traktat inläsa konsten att spela
männens jotska kunde komma
på: Thysen att det var omöjligt
att upphöra lämnad och rikedom
var det med de dansande. De
fortsatte i avbruten takt och för-
smäddde inte avbryta eller upphöra.
Då var det påddningen om någon
närvarande person stod en kvart och
skas av strängarna på spelmannens
fiol

eller spelmannens fioler. Musiken
upplåda sedan somredelbart, lika-
väl dansen och de agerande, som
nu voro uttrötade, finge tillfälle
att vila. Det har dock inte be-
rättats om att en spelmanns fiol
kunne spela av sig själv. Sedan
man spelat närhelt jolska på
densamma. Det berättas om en
gammal spelman på 1800-talet, att
han vil väsa tillfällen kunde spe-
la upp denna vattenvidundret nu,
och på ett både bord och stola
i rummet komms i rörelse och
började dansa. Så skall, enligt
och de jolska. En skett: Påstopp
på kvällen eller natten efter ett

Släktet, som där var anordnat
1884. Dansmusiken utgjordes här av
den gamle bordspelmanen
Anders Peters, Spelmanen kallad,
i Åby. Den melodier, som spel-
mannen fick spela endast tre
gångar i livet eller som inte
fringo spelat längre än till en
visst repris e.d. Ah gay og hört
Felas. Men om släktens julkor
hade ena för mycket att berätt-
ta. Älskarsången var ett annat
märkligt stycke, men detta stod väl
tyvärr i samband med de
mytiska älvornas lek och på
märkena. Från jula älvorna och
älskarsången rubbades emellertid

5926

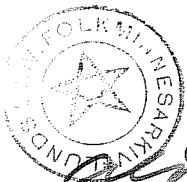
22

avsevärt tidigare än från jä. män.
ken och märkens jolska.

7. Bristande avtal med
märken eller gengäld för att man
fick låsa sig. Spel. Hade
de gamle 1800-talsmännen kunnat
inse att upplysa om.
Sj. heller talades det om att
spänna balle med detta var.
tensåsen.

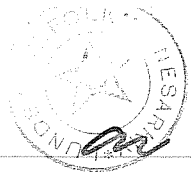
8. Om någon artikulerad
sång av märken hade man
äventyrligt inte att beakta.

9. Ett gammalt jästämde
var, att vattenväendet levde i
i en slags ängst om att det

aldrig kunde bli saligt. Vågar
egentligen säga härom här jag
dock inte hört berättas.

10. Ordet märk i vårt folk-
mål är icke betydligt re-
den orde. Märken ansågs här
jag att vara ett vattenväsen.
Sedan visade vi dock inte alltid
ofarligt utan kunde ibland sä-
gas i det följande är ommänt
baga till dig de badande och
andra personer. Stodda ut i
vattnet, med följande av livets
förlust. Ordet märk följande.
Men här inte i svårsmärade
uttryck. Jag hade aldrig någon

är de i början på 1800-talet födda
personerna, som såsom äldre-
gar kostade i sin barndom
använda någon svordom i sam-
band med näcken, men väl att
man genom spottning och ryg-
sa bevisjelsest vitade bort detta
vattenväsen, innan man köp-
per i vattnet för att bada.

Barren blev nog i all-
mänhet rätt så grundligt skäm-
da för näcken och denna skäm-
la sat nog i med stark
effektiverat i ganska länge hos
dem. I regel hade man öppna
barnstuga, kring buren och
barren var uppfikna att få

se honom det sig ut: brunnen.
Där fanns ett mycket färdigt vä-
sen, brunngubben (kalvad). För
denne gubbe skändes alltid de
små barnen med största ef-
tertryck och ju mera föräldra-
na hade om häpn. Helt större
blev ryffikenheten hos barnen.
Det var en liten goose och hans
egster, som ju detta sätt var
skändt för brunnen och den
där vidstående gubben. Men här
det nu var en stegradess bar-
ners ryffikenhet dag för dag
och ständigen lyshades det dem
att komma återvända från
till brunnen och de föräldrade

5926

26

intill Tillfällets och Masten ögon-
blickarna mer än vattendynan för att
för se hvar barngrubben såg
ut. Och verkligen avspyade sig
därmed ett par hunder, vilka
de hade ^{och de} tillhörde detta vatten-
väsen. De små barnen kullade
över kanten och hamnade där-
med i det vita elementet. Till
all lycka var vattnet i brun-
rökt färg så att de små
barnen förmådde sträcka upp
sina hunder över vattendynan,
men det ofrivilliga badet bekom
dem inte väl, emär vattnet var
kallt och det bröjde väl ~~en~~

5926

27

En stund innan olyckan ar de
äldre blev upptäckta, så att bar-
nen kunde befrias från sitt
företags läge. Brosten hade då
född mig, och följande och
levde inte länge efteråt. Pliskan
gick också men för livet och
slutligen förklarade, att även hon
måste skulle gå samma väg,
men, som sagt, lever hon fortfarande.
De gamla det nu är omkring
fyrtio år sedan detta hände.

Värst brottig färg på kor
är skänd här.

Vörkbara och vörkablom-
mar väcks det fortfarande i Lagan
och andra vattendrag.